

לשמע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת בְּחֻקֵי

מי הוא הרשע?

מי הם הרשעים שעל פי ההלכה צריך להדיר מהקהילה בשל התנהגותם הנלוזה? יכולנו לחשוב שמדובר ביהודים שלצערנו אינם מאמינים עדיין בתורת ה', ומתוך כך מחללים שבת ואוכלים טריפות. האומנם אלו הם הרשעים הגורמים רע לכל עם ישראל? דברי חכמים על פסוק בפרשתנו מפתיעים מאוד.

בפסוק הפותח את פרשיית הקללות נאמר:

"וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה" (ויקרא כו, יד),

ותמהו חכמינו זיכרונם לברכה במדרש הספרא¹ על פשר המילה "לי" – שכן לכאורה היה פשוט יותר לכתוב 'ואם לא תשמעו ולא תעשו את כל המצוות האלה', או 'אם לא תשמעו אלי...!'. ואלו דבריהם:

"ואם לא תשמעו לי – מה תלמוד לומר 'לי'? אין 'לי' אלא זה שהוא יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו. וכן הוא אומר 'כנמרוד גבור ציד', שאין תלמוד לומר 'לפני ה' אלא זה שהוא יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו. וכן הוא אומר 'ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד', שאין תלמוד לומר 'לה' אלא אילו שידעים את רבונו ומתכוונים למרוד בו" (ספרא בחוקותי ב, ב).

מדברי המדרש אנו למדים שאותם אלו שאינם מאמינים משום שלא זכו להתחנך בדרך התורה או שנמשכו לרעיונות כוזבים שנראו בעיניהם נשגבים ומלאי אמת – הללו אינם כלולים בהגדרת הרשעים שבעטיים באות הקללות על ישראל.

מכאן שכאשר אדם דתי ומאמין הולך שבי אחרי יצרו ומתנהג שלא ביושר, כגון שמקבל שוחד, מועל באמון או פוגע בזולת, השלכות התנהגותו חמורות פי כמה וכמה, ויש בהן חילול השם גדול.

אין לנו אלא להתפלל ולקוות שהאדם הדתי המחלל את השם יזכה לחזור למוטב מתוך החיבור למצוות שהוא מקיים, ושהנשמה הקדושה הטמונה בכל יהודי תחזיר לחיק היהדות את הרחוקים מתורה וממצוות.

ויהי רצון שנסתדל כולנו היטיב את דרכינו, ומכוח מעשינו תתקיימנה הברכות המובאות בפרשתנו.

שאל דוד בוצ'קו

¹ מדרש תנאים לספר ויקרא, מבית מדרשו של רבי עקיבא.